

> Retouradres Turfmarkt 147 2511 DP Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Onze referentie
2025-0000667922

Bijlage(n)
0

Datum 16 december 2025
Betreft Beantwoording vragen Eerste Kamer over GRECO-rapport

Via deze brief deel ik met u, mede namens de minister Justitie en Veiligheid en de minister van Defensie, de antwoorden op de vragen van de fractie van GroenLinks-PvdA (kenmerk 178721, 12 november 2025) over het door de Groep van Staten tegen Corruptie (GRECO) gepubliceerde addendum bij het tweede nalevingsverslag en de Kamerbrief van 4 juli 2025 met een kabinetsappreciatie op dit verslag.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

F. Rijkaart

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA zijn geschrokken dat er nog zoveel (onderdelen van) aanbevelingen niet zijn gerealiseerd. De integriteit van de hoogste bestuurlijke functies en rechtshandavingsinstanties zijn van fundamenteel belang voor het functioneren van onze democratische rechtsstaat, waaronder het vertrouwen van de burger in deze functionarissen en instanties moet kunnen hebben. Deze leden vragen u daarom waarom niet een veel groter deel van de aanbevelingen inmiddels zijn gerealiseerd. Waarom heeft dit onderwerp niet meer prioriteit gekregen?

Naar aanleiding van de aanbevelingen zijn door het huidige en door voorgaande kabinetten vele acties ondernomen. Voor het overgrote deel van de aanbevelingen hebben die acties geleid tot een positieve of deels positieve beoordeling door GRECO.

De aanbevelingen van GRECO zijn een steun in de rug om het integriteitsbeleid voor bewindspersonen te verbeteren. De opvolging van enkele aanbevelingen is lastig vorm te geven in het Nederlandse staatsbestel, zoals bijvoorbeeld de aanbeveling om een sanctiemechanisme in te richten voor het niet naleven van de gedragscode integriteit bewindspersonen. Voor de openstaande aanbevelingen wordt actief gewerkt aan de nadere uitvoering. Tegelijkertijd moet onder ogen worden gezien dat de opvolging van aanbevelingen tijd kost. Zeker als daar een wetswijziging mee gemoeid is, zoals het geval is bij de maatregelen voor vervolgfuncties van bewindspersonen en bij de herziening van de wetgeving rond ambtsmisdriven van bewindspersonen en Kamerleden. De voortgang daaromtrent heeft het kabinet dan ook niet geheel in eigen hand.

GRECO is positief over de opvolging van de aanbevelingen door de politie en de Koninklijke Marechaussee (hierna: KMar). Uit het addendum op het tweede nalevingsverslag volgt dat de politie zeven van de acht aan haar gerichte aanbevelingen naar tevredenheid heeft geïmplementeerd, en dat de KMar vijf van de zeven aan haar gerichte aanbevelingen naar tevredenheid geïmplementeerd heeft. Beide organisaties zien het bevorderen van integriteit en voorkomen van corruptie als een prioriteit en nemen dan ook veel maatregelen in dit kader. Hierbij wordt veel aandacht besteed aan het vergroten van de weerbaarheid en meldingsbereidheid van medewerkers. De door GRECO waargenomen voortgang op de aanbevelingen vormt voor beide organisaties een additionele stimulans om hun inspanningen voort te zetten en te verbeteren.

Daarnaast vragen deze leden of bij het voortgangsrapport (van uiterlijk 31 maart 2026) meer ambitie getoond zal worden en of u daarbij per (niet volledig) gerealiseerde maatregel kunt motiveren waarom de maatregel niet is genomen en welke concrete stappen er genomen gaan worden om de maatregel alsnog op korte termijn uit te voeren, zodat het GRECO (en Nederland) dit onderzoek kan afsluiten.

Het kabinet wil de indruk wegnemen dat tot op heden weinig ambitie getoond zou zijn. Het kabinet gaat, ook in demissionaire staat, door op de ingeslagen weg met

de opvolging van de aanbevelingen. Het streven is de 5^e evaluatieronde van GRECO met positief gevolg af te kunnen ronden.

Onze referentie
2025-0000667922

Sinds de publicatie van het addendum bij het tweede nalevingsverslag is voortgang geboekt met betrekking tot de nog openstaande aanbevelingen, zowel wat betreft de aanbevelingen aangaande het integriteitsbeleid voor bewindspersonen als de aanbevelingen aangaande de Politie en KMar. Zo heeft in juli 2025 een kennismaking plaatsgevonden in de ministerraad met de vertrouwensfunctionarissen voor bewindspersonen en is de Wet regels integriteit en vervolgfuncties bewindspersonen aangenomen en afgedaan door respectievelijk de Tweede en Eerste Kamer. De politie heeft in oktober 2025 een promotiecampagne gelanceerd in het kader van de 'Week van de Integriteit'. Hierbij werd specifieke aandacht besteed aan de themabladen, waaronder het aannemen van geschenken. Om het registreren van geschenken mogelijk te maken wordt het HR-informatiesysteem Youforce aangepast. De KMar heeft invulling gegeven aan de eerste deels geïmplementeerde aanbeveling door een applicatie te ontwikkelen voor het registreren van giften en geschenken. Deze applicatie is sinds juni 2025 in gebruik en wordt in maart 2026 geëvalueerd. Daarnaast werkt Defensie aan een Ministeriële Regeling voor het melden van financiële belangen en streeft ernaar deze begin 2026 vast te stellen.

Uiterlijk 31 maart 2026 zal Nederland voortgangsinformatie met betrekking tot de openstaande aanbevelingen met GRECO delen. Naar verwachting zal het nalevingsverslag dat GRECO opstelt op basis van deze informatie bij de plenaire GRECO-vergadering in november 2026 worden vastgesteld.

Nadat het tweede addendum bij het tweede nalevingsverslag van de vijfde evaluatieronde wordt vastgesteld bij de plenaire GRECO-vergadering zal dit nalevingsverslag met de Tweede Kamer gedeeld worden met een kabinetsappreciatie op dit verslag. Deze kabinetsappreciatie zal per niet volledig geïmplementeerde aanbeveling toelichten hoe GRECO de voortgang beoordeeld heeft, welke relevante trajecten en/of ontwikkelingen op dat moment nog gaande zijn met betrekking tot de implementatie van de aanbeveling, en welke eventuele vervolgstappen nog genomen zullen worden. Het tweede addendum bij het tweede nalevingsverslag zal, conform GRECO's Reglement van Orde¹, het laatste GRECO-rapport zijn in de vijfde evaluatieronde voor Nederland.

¹ Zie GRECO's *Rules of procedure*, Rule 31 revised bis, para 10.

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2025-0000667953

Datum
25 november 2025

Opgesteld door

Samengewerkt met
MinJenV, MinDef

Bijlage(n)
4

Aan
Van

M BZK
A&O en D&B

nota

Eerste Kamervragen GRECO-rapport

Aanleiding

De vaste commissies voor Binnenlandse Zaken en Justitie en Veiligheid van de Eerste Kamer hebben u een brief gestuurd met vragen over het Groep van Staten tegen Corruptie (GRECO) rapport over corruptiebestrijding in Nederland. De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA hebben een aantal vragen naar aanleiding van dit GRECO-rapport en de kamerbrief van 4 juli 2025 met een kabinetsappreciatie op dit rapport. Dit betreft onder meer de aanbevelingen van GRECO over het integriteitsbeleid voor bewindspersonen.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd om akkoord te gaan met de beantwoording en verzending naar de Eerste Kamer.

Kern

- De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA vragen:
 - o Waarom is niet een groter deel van de GRECO-aanbevelingen inmiddels gerealiseerd?
 - o Zal bij het volgende rapport meer ambitie getoond worden?
 - o Kunt u bij het volgende rapport per niet geïmplementeerde aanbeveling motiveren waarom dat zo is en welke stappen genomen worden om de aanbeveling te implementeren.
- De vragen zijn gezamenlijk beantwoord door BZK, JenV en Defensie. Hoofdboodschap is dat al veel is gedaan om de aanbevelingen van GRECO op te volgen, en dat daarmee voor zover mogelijk wordt doorgegaan. Wel kost de opvolging tijd (bijv. wetgevingstrajecten). Daarnaast is het zo dat bepaalde (onderdelen van) GRECO-aanbevelingen zich lastig verhouden tot het Nederlandse staatsbestel (bijv. sanctionering van de gedragscode voor bewindspersonen).
- De beantwoording licht toe wat er gebeurt met de openstaande aanbevelingen, wat de ambitie is voor het volgende rapport en hoe het eerstvolgende rapport zal worden opgevolgd.
- GRECO evalueert het anti-corruptiebeleid van lidstaten middels thematische evaluatierondes. De vijfde evaluatieronde van GRECO gaat over corruptiebestrijding en integriteitsbevordering t.a.v. bewindspersonen (BZK) en de Nationale Politie en KMar (JenV & Defensie).

- In totaal zijn er 16 aanbevelingen aan Nederland gedaan: 8 aan BZK, 8 aan JenV en Defensie. Het meest recente rapport stelt dat Nederland 7 aanbevelingen geïmplementeerd heeft: 1 door BZK, 6 door JenV/Defensie.

Onze referentie
2025-0000667953
Datum
25 november 2025

Toelichting

- Gezien de GRECO-aanbevelingen die zien op de beleidsterreinen van BZK, JenV en Defensie, wordt de beantwoording van de EK-vragen mede namens de ministers van Justitie en Veiligheid en Defensie verstuurd.
- In 2017 is het Nederlandse GRECO-evaluatierapport vastgesteld waarin Nederland 16 aanbevelingen kreeg. Sinds 2017 rapporteert Nederland periodiek aan GRECO over de voortgang op openstaande aanbevelingen. GRECO beoordeelt en publiceert deze voortgang in nalevingsverslag.
- Het meest recente nalevingsverslag van Nederland is vastgesteld bij de plenaire GRECO-vergadering in maart 2025. Dit verslag beoordeelt dat van de 8 aanbevelingen aan BZK 1 volledig geïmplementeerd is, 6 gedeeltelijk geïmplementeerd zijn en 1 niet geïmplementeerd is.
- Eind maart 2026 dient Nederland weer te rapporteren richting GRECO over de gemaakte voortgang. Op basis daarvan zal GRECO het laatste Nederlandse nalevingsrapport opstellen. Dit nalevingsrapport wordt naar verwachting vastgesteld bij de GRECO-vergadering van november 2026.
- Ter informatie zijn het GRECO-rapport van maart 2025 en de Kamerbrief van 4 juli 2025 met de kabinetsappreciatie van dit verslag bijgevoegd aan deze werkmap.

Politieke context

- Er is veel aandacht voor GRECO-rapporten in de Tweede Kamer.
- GRECO wordt benoemd in het regeerprogramma kabinet-Schoof. Het regeerprogramma stelt dat GRECO-aanbevelingen die zien op het integriteitsbeleid van bewindspersonen worden uitgevoerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Beantwoording Eerste Kamervragen GRECO-rapport	
2	Brief van de voorzitters van de Eerste Kamercommissies BIZA & J&V met vragen over het GRECO-rapport	
3	Nederlands GRECO nalevingsverslag van maart 2025	
4	Kamerbrief met kabinetsappreciatie van het GRECO-nalevingsverslag	